

Алеко Константинов

Разни хора, разни идеали II

– Наливай, наливай! Още... още...

– Ще прелее.

– Нищо, нека прелей, наливай! Искам да дигна пълна чаша, да я пресуша до дъно, нека се разлее виното по всичките жили на моето тяло, нека се стопли това тяло, което се сгърчваше и вкочаняваше, ето вече третя година, под хладния меч на парламентарната анкетна комисия. Наливай!... Стига... Благодаря. Вземи и ти чашата си. Е хайде, наздраве. Ура, да живее амнистията!... Ох, сладко винце! Сега усещам всичката му прелест, сега, когато смъкнаха от плещите ми адския товар... И така, нашите приятели теглиха черта на миналото. Браво! Значи, всичко от миналото е предадено вече на забвение. Браво! Значи, отсега нататък и да се разкрие вече грозната драма на Орландовските гробища... (я виж в съседната стая няма ли някой да подслушва)... значи, и да се разгатне енигмата на зеленото сукно с металическото копче, и пламъкът на петрола в нощната тъмнина, и ужасният смрад, и цвъртението... и закритият фаетон в Драгоманското дефиле, и всичко, и всичко... У-у! Косите ми настръхват... Но, баста! Всичко е заличено вече с амнистията. Да живее, трижди да живее амнистията... Значи, сега да се разкрие оргията в IV участък през 1888 година – пак нищо, всичко е предадено на забвение и нашите четири девизи ще преклонят глава пред повелението на закона и... ще затаят своята жажда за възмездие, ха-ха-ха!... О, нашият приятел не е прост, знае той много добре, че животът е колело, че могат да настанат времена за истинско разчистване на сметките... Молодец!

Значи, отсега нататък потайностите на Четвъртия участък, на Петия участък могат да служат само на бавачките да плашат плачливите деца. Браво! Но... дявол да го вземе, все още не може без това но. Още едно нещо трябваше да стане: трябва да се съберат и унищожат всичките документи на Парламентарната анкетна комисия... Впрочем и туй не е достатъчно... Печатните документи съставляват само една малка част от действително съществуващите документи (за унищожените от нашите приятели говоря) и от тия документи има преписи и бележки у няколко лица... Аах!... За три дена само да се възстанови онази славна епоха, аз бих им зтръгнал из дробовете тези демонски бележки, но... кой знай!

Най-сетне, сега за сега ний сме спокойни, ний сме спасени. Още веднаж: да живее амнистията! Нека му мислят ония, които ги търтриха по участъците, които гниха из подземелията без съд, без присъда, които спяха на голи дъски, пред очите на които дене-ноще стърчеше щикът на войника и сабята на жандарма, които бяха тласкани да се скитат из разни краища на България, които бяха измъчени, изтезавани, разорени,

опростаени. Нека му мислят ония, на които половината от живота мина в непрекъснати преследвания и унижения...

Е добре, драги борци – бих извикал аз на ветрогонците, – за какво беше вашата борба? Какво спечелихте вие? – Вятър! Законност и свобода, ха-ха-ха... Глупци! Я ми кажи ти, ей човече, ти, който немилнедраг се скиташ цели десет години и бленуваш недостижимото, ти, когато ний тъпчехме из участъците, когато за удоволствие осъдихме на смърт и пак за удоволствие оправдахме, и отново пак осъдихме, защото тъй изискваше нашият интерес, защото намирахме, че ти можеш да послужиш като средство чрез тебе да сплашим, да всеем ужас и трепет, кажи ми ти, недоял-недоспал нещастнико, ти какво спечели със своята упорита борба, а? Я проследи в какъв ужас изминаха твоите цветущи години. Какво разбра ти от живота? Остана честен, ще кажеш, и плаваш из облаците в съзнание на своята честност!... Глупец, счупена пара не струва твоята гладна честност. Спечеленият с упорен честен труд хляб, ще кажеш ти е по-сладък от амврозий. Какво заблуждение! Не, нещастнико, хлябът си е хляб, а богатата трапеза е наслаждение, твоята стаичка е мрачна килия, а разкошният дом е наслаждение, твоите идеи са вятър, а моето злато е наслаждение. Разбра ли? Е добре, още веднаж те питам, какво спечели ти в своята упорита борба? Ти мечтаеше за свобода и правда, а аз тънех в блажено упоение от неограничена с никакви закони и с никаква морал власт; ти почна да роптаеш против тая власт – аз те натиках в участъка и когато по милост ти хвърлях една кора хляб, аз на блестяща трапеза, окръжен с жени и песни, внушавах неведомо за теб наслаждение; когато ми омръзна да слушам твоите въздишки в тъмницата, аз дадох знак да те осъдят на смърт – и те осъдиха на смърт; но и това вече беше ми дотегнало и аз дадох знак да отменят твоята смъртна присъда и моите послушни раби я отмениха. Ти жаждеше моето падение, ти го очакваше като второ пришествие и живееше с вяра, че моментът на моето падение е момент за тържеството на твоите мечти. Е, добре, аз паднах – где е твоето тържество, нещастнико?... Аз паднах, но пак съм изправен на краката си. Аз живях, ти страда. Аз пак живея, ти пак страдаеш... Впрочем кой те знай. Кой спечели? Ти запази идеите си, аз запазих златото си. Кой спечели, кажи ми, о, честний труженико... Ха-ха, ха-ха!... Да имам един гръмовен глас, та да изрека това и да се изсмея, да се изкикотя над всички тия глупци...

– Налей още една чаша. Наливай, наливай! Още... още...

– Ще прелее.

– Нищо, нека прелей, наливай! Искам да дигна пълна чаша, да я

пресуша до дъно, нека се разлее виното по всичките жили на моето тяло, нека се стопли това тяло, което се сгърчваше и вкоченяваше ето вече третя година под хладния меч на Парламентарната анкетна комисия. Наливай!... Стига, благодаря. Вземи и ти чашата си. Е, хайде, наздраве. Ура, да живее амнистията!... Тази амнистия призна, че всичките наши дела са вършени за спасението, за славата и за величието на България...

Ха-ха, ха-ха...

КРАЙ

Източник: Словото

Публикация:

Вестник „Знаме“, II, бр. 74 от 18 януари 1897 г.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3710>]